

ČESKÁ PRÓZA 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

Tematická oblast	Česká literatura 1. poloviny 20. století
Datum vytvoření	3. 12. 2012
Ročník	3. ročník gymnázia
Stručný obsah	Obecné rozdělení české prózy a díla s válečnou tematikou. Pracovní listy slouží k procvičení a zopakování učiva.
Způsob využití	Žáci řeší jednotlivé úkoly, ve kterých musí vycházet ze svých znalostí. Součástí je i řešení daných úkolů.
Autor	Mgr. Martina Svízellová
Kód	VY_32_INOVACE_15_CSVI17

ČESKÁ PRÓZA 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

Obrázek 1

Obrázek 4

Obrázek 7

Obrázek 2

Obrázek 5

Obrázek 8

Obrázek 3

Obrázek 6

Obrázek 9

1. K jakému dílu tyto obrázky odkazují nebo kdo je na nich vyobrazen?

2. Diferenciace prózy:

- a. Téma první světové války
- b. Demokratický proud
- c. Imaginativní próza
- d. Společenský román
- e. Katolický proud
- f. Ruralisté
- g. Expresionismus
- h. Psychologická próza

Přiřaď jednoho autora k okruhu a zbylé představitele doplň: Ladislav Klíma, Jakub Deml, Jarmila Glazarová, Karel Poláček, Jaroslav Hašek, Vladislav Vančura, Marie Pujmanová, Josef Knap.

TÉMA PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY

1. Vysvětlete pojem legionářská literatura.

- Časově ji zařadte.
- Charakterizujte ji.
- Uveďte představitele.

2. Správně spojte:

Drama	Anabáze	
Báseň	Hlídač č. 47	František Langer
Román	Železný vlk	Josef Kopta
Drama	Třetí rota	
Román	Jízdní hlídka	Rudolf Medek
Román	Zborov	
Soubor povídek	Plukovník Švec	

3. JAROSLAV HAŠEK

Jsou tvrzení pravdivá?

ANO

NE

- Jaroslav Hašek se narodil v Brně.
- Živil se jako novinář.
- Proslavil se románem Osudy vojáka Švejka za druhé světové války.
- Po vypuknutí války nenarukoval.
- Založil fiktivní politickou stranu.
- J. Hašek nebyl členem kabaretu.

4. Otázky na dílo:

- Uveď celé jméno Švejka.
- Jak se jmenovala povídková kniha, kde poprvé použil autor postavu Švejka?
- Kdo ztvárnil roli Švejka ve filmu z roku 1956?
- Jak se Švejk živil?
- Kolik má kniha dílů?
- Kdo se pokusil dokončit poslední díl?
- Jakou slovní zásobu autor používá?
- Co autor v díle kritizuje?
- Doplň jména: nadporučík _____, feldkurát _____, poručík _____, paní domácí _____.
- Popiš kompozici díla.

k. Kdo vytvořil nejznámější ilustrace ke knize?

5. Ukázka

Když ráno vstoupil Švejk do pokoje k polnímu kurátovi, našel ho ležet na pohovce usilovně přemýšlejícího, jak se mohlo stát, že ho někdo polil tak zvláštním způsobem, že se přilepil kalhotami ke kožené pohovce.

„Poslušně hlásím, pane feldkurát,“ řekl Švejk, „že jste se v noci ...“

Několika slovy vysvětlil mu, jak se hrozně mýlí, že je polit. Polní kurát, který měl hlavu neobyčejně těžkou, byl ve stísněné náladě.

„Nemohu si vzpomenout,“ řekl, „jak jsem se dostal z postele na pohovku.“

„Tam jste vůbec nebyl, hned jak jsme přijeli, tak jsme vás uložili na pohovku, dál už to nešlo.“

„A co jsem vyváděl? Vyváděl jsem vůbec něco? Nebyl jsem snad opilý?“

„Pod obraz,“ odpověděl Švejk, „ouplně, pane feldkurát, přišlo na vás malinké delirium. Doufám, že vám pomůže, když se převléknete a umyjete.“

„Mně je, jako by mě někdo zmlátil,“ stěžoval si polní kurát, „potom mám žízeň. Nepral jsem se včera?“

„Nebylo to tak nejhorší, pane feldkurát. Žízeň je následkem včerejší žízň. Z toho se člověk nedostane tak brzy. Znal jsem jednoho truhláře, ten se ponejprv opil na Silvestra roku 1910 a prvního ledna ráno měl takovou žízeň a bylo mu tak špatně, že si koupil herynka a pil znovu, a to tak dělá denně už po čtyry roky a nikdo mu nepomůže....“

Otázky k textu:

1. Krátce popiš situaci.
2. Jak autor používá humor?
3. Jaký je vztah Švejka k nadřízenému?

ŘEŠENÍ

ČESKÁ PRÓZA 1. POLOVINY 20. STOLETÍ

1. Obrázky:

- 1) socha Švejka – Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války, J. Hašek
- 2) Holandsko- Obrázky z Holandska – Karel Čapek
- 3) Jakub Deml
- 4) Marie Majerová
- 5) Jaroslav Durych
- 6) Ivan Olbracht
- 7) Jaroslav Hašek
- 8) Petrolejové lampy – Petrolejové lampy – Jaroslav Havlíček
- 9) Cirkus – Cirkus Humberto – Eduard Bass

2. Diferenciace prózy:

- 1) Téma první světové války (**J. Kopta, R. Medek, F. Langer, J. Hašek**)
- 2) Demokratický proud (**K. Poláček, K. Čapek, J. Čapek, E. Bass**)
- 3) Imaginativní próza (**V. Vančura**)
- 4) Společenský román (**M. Pujmanová, M. Majerová, V. Řezáč, I. Olbracht**)
- 5) Katolický proud (**J. Deml, J. Durych, J. Čep**)
- 6) Ruralisté (**J. Knap, F. Křelina**)
- 7) Expresionismus (**L. Klíma, R. Weiner**)
- 8) Psychologická próza (**J. Glazarová, J. Havlíček, V. Řezáč, E. Hostovský**)

TÉMA PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY

1. Vysvětlete pojem legionářská literatura.

- a. Časově ji zařadte.
- b. Charakterizujte ji.
- c. Uveďte představitele.

Autory této literatury byli legionáři, čeští vojáci stojící proti Rakousku-Uhersku. Tvořili v době 10. až 20. let 20. století. Díla mají pro nás zejména historický význam, ne už tolik umělecký.

Autoři často zachycovali dění na bojišti. Vydávaly se legionářské časopisy a kroniky.

Představitelé jsou Rudolf Medek, Josef Kopta, František Langer, Jaroslav Hašek.

2. Správně spojte.

a. Drama	Anabáze	c 3	
b. Báseň	Hlídač č. 47	e 2	František Langer 1
c. Román	Železný vlk	g 1	Josef Kopta 2
d. Drama	Třetí rota	f 2	Rudolf Medek 3
e. Román	Jízdní hlídka	a 1	
f. Román	Zborov	b 3	
g. Soubor povídek	Plukovník Švec	d 3	

3. JAROSLAV HAŠEK

Jsou tvrzení pravdivá?

- a. Jaroslav Hašek se narodil v Brně. **NE** (Praha)
- b. Živil se jako novinář. **ANO**
- c. Proslavil se románem Osudy vojáka Švejka za druhé světové války. **NE** (Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války)
- d. Po vypuknutí války nenarukoval. **NE** (narukoval)
- e. Založil fiktivní politickou stranu. **ANO**
- f. Nebyl členem kabaretu. **NE** (kabaret Červená sedma)

4. Otázky na dílo:

- a. Uveď celé jméno Švejka. Celé jméno je **Josef Švejk**.
- b. Jak se jmenovala povídková kniha, kde poprvé použil autor postavu Švejka? Název povídkové knihy je **Dobrý voják Švejk a jiné podivné historky**.
- c. Kdo ztvárnil roli Švejka ve filmu z roku 1956? Hlavní roli ztvárnil **Rudolf Hrušínský**.
- d. Jak se Švejk živil? Švejk prodával **nečistokrevné psy**.
- e. Kolik má kniha dílů? Kniha má **čtyři díly (poslední je nedokončený)**.
- f. Kdo se pokusil dokončit poslední díl? Dílo dokončil **Karel Vaněk**.
- g. Jakou slovní zásobu autor používá? Autor používá **vulgarismy, germanismy, obecnou češtinu, vojenskou hantýrku, výrazy z polštiny a maďarštiny**.
- h. Co autor v díle kritizuje? Autor kritizuje **církev, vojenský aparát, válku, Rakousko-Uhersko**.
- i. Doplň jména: nadporučík **Lukáš**, feldkurát **Katz**, poručík **Dub**, paní domácí **Müllerová**.
- j. Popiš kompozici díla.
Dílo tvoří **epizody (volný sled obrazů)**.
- k. Kdo vytvořil nejznámější ilustrace ke knize?
Knihu ilustroval **Josef Lada**.

5. Otázky k textu:

1. Krátce popiš situaci.

Dialog Švejka a feldkuráta Katze po náročném večeru, kdy Švejk vysvětluje, co se stalo.

2. Jak autor používá humor?

Komická je Švejkova přirozenost a prostota, kdy vše řekne na plnou pusu a bez vytáček, jeho bodrost a slovník.

3. Jaký je vztah Švejka k nadřízenému?

Nemá příliš respekt k autoritám. Přirovnává jeho situaci k věčně opilému truhláři.

PRAMENY:

HAŠEK, J. *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války* I. 29. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1975. ISBN 22-083-75. s. 148-149.

HÁNOVÁ, E. a kol. *Odmaturuj z literatury* 1. 3. vyd. Brno: Didaktis, 2004. ISBN 80-7358-016-0

Obrázek 1: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bona_Soldato_SVEJK_en_Humenne.JPG, 3. 12. 2012

Dostupný pod licencí Creativecommons

Obrázek 2: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Herengracht.jpg>, 3. 12. 2012

Dostupný pod licencí Creativecommons - Ondřej Žvábek

Obrázek 3: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jakub_Deml_1928.jpg, 3. 12. 2012

Dostupný pod licencí Creativecommons

Obrázek 4: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:MajerovaMarie1923.jpg>, 3. 12. 2012

Dostupný pod licencí Creativecommons

Obrázek 5: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jaroslav_Durych.jpeg, 3. 12. 2012

Dostupný pod licencí Creativecommons

Obrázek 6: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ivan_Olbracht_1929.jpg, 3. 12. 2012

Dostupný pod licencí Creativecommons

Obrázek 7: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jaroslav_Ha%C5%A1ek.gif, 3. 12. 2012

Dostupný pod licencí Creativecommons

Obrázek 8: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:FranzoesischePetroleumlampe.jpg>, 3. 12. 2012

Dostupná pod licencí Creativecommons - Phrontis

Obrázek 9: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cirkus-K%C3%A6ph%C3%B8j-Holb%C3%A6k.jpg>, 3. 12. 2012

dostupný pod licencí Creativecommons – MorgensEngelud

